СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

РІК XLV. Ч. 267. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 16-го листопаду 1937. VOL. XLV. No. 267. Jersey City, N. J., Tuesday, November 16, 1937.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАННЯ КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН. — Минулого понеділка розпочалося надзвичайне засідання федерального конгресу, який скликав президент Рузвелт у справі нарад над годинами праці і заплатою, над контролею фармерства та над зменшенням податків. Не зважаючи на сильну опінію за внормування годин праці і податків, за контролю посівної площі та зменшення податків, є мало правдоподібне, чи згадані проекти перейдуть з огляду на сильну й зорґанізовану опозицію.

СЕКРЕТАР ВОЛЕС ЗА НОРМАЛІЗАЦІЮ ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Волес заявив, що капітал, праця і хліборобство мусять разом кооперувати, щоб здобути рівновагу в економічнім житті Америки і сталий добробут. Фабрики, на його гадку, повинні продукувати рівнорядну вартість того, що випродукує хліборобство. Він виложив такі точки: „Нашим національно-економічним завданням мусить бути збільшена, але зрівноважена продукція тих річей, яких люди дійсно потребують і хочуть, 1) по цінах таких низьких, щоб люди могли купувати, а настільки високих, щоб фабрики могли їх далі продукувати; 2) дохід повинен бути так зрівноважений, щоб ніхто не був відтятий від участи в загальній консумції, хіба ті, що не хочуть працювати; 3) мусить бути пильна увага на збереження осталих природніх запасів; 4) це все треба осягати при помочі характерестичних американських демократичних метод".

РУЗВЕЛТ НАКЛИКАЄ ДО ПЕРЕПИСУ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив через радіо промову, в якій закликав усіх безробітних до виповнення карток безробітних. Він сказав, що цей перепис поможе урядові розвязати на стало питання безробіття. Бо підмоги, які дає тепер уряд безробітним, це фактично не є розвязка, тільки нагле лікарство. Питання безробіття буде розвязане щойно тоді, коли кожний безробітний дістане працю.

ПОТОНУВ ТОВАРОВИЙ КОРАБЕЛЬ.

НОРФОЛК (Вірджінія). — Недалеко берегів Ґатерасу розбився на морі грецький товаровий корабель „Цені Чандріс", який був наладований старим залізом. Залога, що складалася з 28 моряків, шукала рятунку в рятункових лодках, або поясах. З того втопилося 7, а 21, після 30-годинного перебування у воді, врятовано прибережною рятунковою лодкою. Нещасливців знайшов на воді літак. Біля них кружляли акули. Літак опустився над саму поверхню води і в той спосіб відігнав акули. Потім поспішив до стації і повідомив про це прибережну сторожу, яка в тій хвилі вислала поміч.

СТУДЕНТСЬКІ „ЖАРТИ".

ВИЛМИНҐТОН (Делавар).—Тайне студентське товариство в місцевім університеті влаштувало собі на кількох студентах такий „жарт", що випекли на їх тілі при помочі хемічного квасу певні знаки. Одному ново-вступилому до університету жидові вони випекли свастику. Жидівська студентська орґанізація з приводу цього висказала велике обурення і рішила за всяку ціну відкрити справників та потягнути їх до відповідальности.

ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ ДОРОЖІЄ.

ВАШИНҐТОН. — Секретарка праці, пані Перкінс, заявила, що життя в Америці дорожіє. За останній рік харчі, одіж і помешкання пересічно подорожіли на 3.2%. Найбільше подорожіло життя в місті Ню Йорку.

КАЖУТЬ, ЩО В НЮ ЙОРКУ НАЙКРАЩИЙ ХАРЧ НА СВІТІ.

НЮ ЙОРК. — На засіданні товариства куховарського мистецтва президент Фридерик сказав, що цілком певно Ню Йорк нині є осередком світового куховарства. Тут можна дістати найкращі страви і найбільший вибір. Щоб добре попоїсти, американець уже не потребує їхати десь у світ, а може приїхати до Ню Йорку.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СОЦІЯЛІСТ ТАВРУЄ БОЛЬШЕВИКІВ.

БОСТОН. — На прилюднім зібранні Норман Томас, чоловий американський соціяліст і кількакротний кандидат на президента з американської соціялістичної партії, гостро натаврував большевицьку систему, що вона викручує соціялізм, не дбає за робітничу клясу, а щораз більше запалюється жаждою влади.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

—o—

МИР, ЧИ ВІЙНА?

ВОЄННА ФАБРИКА В МИРНОМУ КРАЮ.

Фабрики амуніції по всьому світі працюють днями й ночами. Працюють краї, що приготовляються до війни, й краї, що війни не хочуть. Вони працюють для тих, що хочуть. На образку фабрика амуніції в швайцарськім місті Женеві, що в цілому світі відоме як осідок мирних конференцій Ліґи Націй. Робітниці прикручують спеціяльні часові реґулятори до пальників бомб. Це одинока фабрика, що виробляє такі прилади.

ВЕЛИКА НЕВДАЧА „РУССКИХ" У БЕРЕГОВІ.

19-го вересня відбулися батьківські збори при державній реальній ґімназії в Берегові (Закарпаття). На зборах по принятті звіту з минулого року і по виборі нової президії досі невидано велике число родичів цілої Береґівщини одноголосно висловило своє бажання не зміняти і надалі мови навчання. Три „рускіє" професори пробували провокативно і вороже ставитися до народньої течії, та дарма! В Берегові не пощастило їм! У національних почуваннях уже віддавна свідомі батьки шкільних дітей Береґівщини з елементарним обуренням унеможливили дальші провокації тих трьох „русских" паків, які ще все не опамятались і не бачать, що на Береґівщині свідоме українське громадянство ніколи не зігне шиї в ярмо мадярсько-московської трійки.

При кінці зборів родичі одноголосно висловили бажання замісць терміну „русский", „малоруський", „русинський язик" узаконення назви „українська мова" і заведення до науки (тому, що заведенням „русских" учебників дотеперішня компромісова етимольоґія свою важність утратила) фонетичного правопису.

Родичі Береґівщини на цих зборах запевнили дальший, незмінений народній напрям у ґімназії, яка дала вже стільки свідомих і культурних працівників та непохитних борців за народні права української суспільности Закарпаття.

—o—

ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ТОЧНОГО ВИПОВНЕННЯ КАРТОК БЕЗРОБІТНИХ.

Три знатні американці, Джан Ракефелер, Овен Йонґ і священик Кофін, видали до загалу заклик, щоб усі люди точно виповнили картки безробітних, бо тільки на основі точної статистики можна буде в справі безробітних щось корисне зробити. Вони звертаються також до жінок, щоби подбали, щоб їх чоловіки як слід виповнили ті картки.

МАЛПИ ПЕРЕШКОДОЮ У ШКІЛЬНІЙ НАУЦІ.

Мешканці більших міст Полудневої Америки мають чимало клопотів кожного року восени, коли малпи з близьких лісів і гаїв вертаються до людських осель і до домів. Недавно у Стільвуті вдерлися дві малпи до шкільної кляси. Малпи, користаючи, що молодь саме тоді відбувала лекцію руханки в іншій клясі, покрали всі сніданки, покладені під шкільними лавками. У Капштаді малпи вдерлися до фізикального кабісету й потовкли ріжні скляні прилади та прецизні інструменти.

ДАЛІ БЮТЬ І ВИКИДАЮТЬ ЖИДІВ.

Польський уряд у Варшаві прийняв жидівську депутацію, що протестувала проти антисемітських вибухів. Уряд заявив, що ці вибухи припинить. Та в тім самім часі, таки у самій Варшаві, далі нападали на жидів та далі били шиби у жидівських склепах. Подібне діється і по інших містах. У Львові теж неспокої на тім тлі.

ТРИ ПРОВІНЦІЇ ЗА ДОПУЩЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ.

До президента імперіяльної еміґраційної конференції в Лондоні надійшли листи від премієрів Саскачевану, Манітоби й Ню Бронсвику. Конференція відбувається під знаком впущення до Канади іміґрації, але виключно британського походження і того змісту є листи канадійських премієрів. Премієри однозгідно висловлюють свою прихильність до можливої британської іміґрації, але під умовою, що іміґранти підуть фармерувати й будуть забезпечені матеріяльно. Премієр Британської Колюмбії, Патульо, в промові, виголошеній на цю тему в Монтреалі, жадає виразної ґарантії британського уряду, що іміґранти британських островів не жадатимуть публичної грошевої підмоги.

З ГОЛОДУ.

В Корналовичах, повіт Самбір, витягнули підчас копання й чищення криниці мертве тіло молодої жінки й дволітньої дитини. Поліційне слідство виявило, що річ тут у випадку самогубства, що його допустилася 24--літня Р. Ґураль, кидаючися зо своею донечкою до криниці. Причиною цього самогубства матери з дитиною був брак засобів до життя. Мертві тіла викрили припадком аж по двох тижнях.

ВЕНЕРИЧНІ НЕДУГИ В ДАНІЇ.

Данія, дуже багатий край, впровадила у себе безплатне лікування венерично хорих. Це показалося незвичайно доцільним, бо число хорих на сифіліс (пранці) впало помітно в цілім краю. Так нпр. коли в 1918 р. в столиці Данії, Копенгаґені, було записаних 3 тисячі випадків занедужання на сифіліс, то після безплатного лікування в р. 1933 було всього 200 випадків. На венеричні недуги хорують у Данії найбільше моряки, що привозять ці недуги з чужини.

МАҐІЧНИЙ ІРЛЯНДСЬКИЙ КАМІНЬ.

В Дубліні (Ірляндія) рішили переслати на світову виставу в Ню Йорку 1939—1940 р. славний ірляндський камінь, що має назву „маґічного". Цей камінь є вмурований у стіні замку Блерней у графстві Корк, старинній оселі, побудованій 1446-го року й окруженій муром пятьметрової грубости. Місцеві люди вірять, що хто поцілує згаданий камінь, стає красномовним. Також кажуть: хто доторкнеться цього каменя устами, набирає сили віщування. Цю останню прикмету згаданого каменя відкрили аж тоді, коли президент американської почти, Джеймс А. Фарлі, приложив уста до каменя й пророчо заявив, що Рузвелт стане президентом Злучених Держав Америки. Камінь, що його бережуть ірляндці, вишлють до Америки, очевидно, під окремою ескортою. Можна надіятися, що більшість 5-мільйонової ірляндської кольонії, що живе в Америці, поспішить на виставу до Ню Йорку, щоб зблизька подивляти „маґічний камінь".

НІМЕЦЬКИЙ ГОЛОС ПРО САМОСТІЙНУ УКРАЇНУ

БЕРЛІН. — „Дер Фелькіше Беобахтер", головний часопис націонал-соціялістичної партії, помістив більшу статтю, в якій обговорено справу самостійности України. Артикул підкреслює вагу цеї справи і виходить з цього заложення, що самостійна Україна причиниться до економічного уздоровлення Европи. В статті дорікається великим европейським державам, головно демократичним, промовчування української справи.

ХОЧУТЬ ДОПОМОГТИ УРЯДОВІ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Президент Польщі приняв делеґацію відпоручників соціялістичної партії, котра вручила йому меморандум, у якім дає до пізнання, що вона готова йти разом з урядом, якщо він піде в дечому на уступки. Йде соціялістам головно про те, щоби була змінена виборча ординація та щоб вони могли провести до сойму більше своїх послів. А далі, щоб польський уряд не дуже зближався до „фашистівських" держав і диктатури.

ПРОТИ ПИЯНСТВА.

МОСКВА. — Як большевики перебрали владу, то завели прогибіцію. Казали, що як люди не пють, то виходить, що вони почувають себе щасливими. Та це не йшло гладко. Тому згодом, як премієром був Риков, прогибіцію знесено, а „вдячний" нарід назвав за те горівку „риковкою", вшановуючи тим чином Рикова за його „добродійне" діло. Та Риков тепер арештований і сидить у тюрмі, як і сотки інших визначних большевиків, а Совети знов опинились у тяжкім положенні. І знову треба задокументувати перед світом, що в них люди — щасливі. Ось тому появилися нові декрети проти вживання алькогольних напитків.

ЩО ДІЄТЬСЯ НЕРАЗ ПОЗА ПЛЕЧИМА ПОЛІТИКІВ.

ЛОНДОН. — Британський міністер справ заграничних поїхав до Бріселі на міжнародні наради девятьох держав у справі злагоди военного конфлікту на Далекому Сході. А в тім часі, як він був у Бріселі, міністри, що не дуже поділяють його політику вирішили вислати лорда Галифакса до Німеччини на політичну конференцію з Гітлером, проти чого був Іден. Вернувшися до Лондону, Іден хотів резиґнувати, але вкінці погодився з тим, що та інтриґа, яку поведено проти його політики, готова вийти на добре Англії, й залишився далі на своїм місці.

АМЕРИКАНСЬКІ КАПІТАЛИ І МАНЧУКО.

ТОКИО. — Американський уряд формально не визнав Манчука, але американські капіталісти згодилися вложити свої капітали у розвій автомобільної індустрії в Манчуку. За те обіцяно їм певну контролю у цій промисловості.

НЕ ГОДЯТЬСЯ ДАТИ НІМЦЯМ АВТОНОМІЮ.

ПРАГА. — Чехословацький уряд, як подає американський кореспондент, свідомий того, що таких свідомих народів як німецький і чеський уже не можна денаціоналізувати. Чеський нарід здобув державну незалежність і задоволив тим свої мрії. А тепер хоче жити у дійсній згоді зо своїми національними мешинами, між якими найбільшою є німецька меншина. Але уряд не хоче дати німцям автономії, мотивуючи це тим, що вони мешкають на самій німецько-чеській границі й на території, довгій 1,500 миль. Уряд признає, що німці втратили дещо з повстанням чехословацької держави, але твердять, що всетаки ще тепер є 3,298 початкових німецьких шкіл і сотки інших, вищих німецьких шкіл. І все ще 65,000 німців займають публичні посади.

В ПАЛЕСТИНІ НЕМА СПОКОЮ.

ЄРУСАЛИМ. — Раз жиди нападають на арабів, а другим разом араби стріляють до жидів. А вислід такий, що кожний день приносить нові жертви у людях. Остання сутичка коштує 6 осіб життя. Згинули 5 арабів і один жид. Ранених було 14 осіб.

ДИВНА ІСТОРІЯ.

БУКАРЕШТ.— У Румунії не можна зліпити міністерського кабінету. Король Кароль обстоює, щоб до кабінету приняти А. Вайду-Воєводу, що є антисемітом і симпатизує з гітлерівською Німеччиною. І це було причиною, що не вдалося зложити кабінету. А селянська партія поборює іншу комбінацію тому, що її провідник, Маню, є проти того, щоб на короля Кароля далі впливала його любка Маґта Люпеску, що є жидівкою.

ЧИСТКУ ПЕРЕВОДЯТЬ ДАЛІ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — З Ленінґраду доносять, що там переведено масові арешти, розстріли і депортації естонських і фінських комуністів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗПИТАЙМОСЯ Й НЕ БІЙМОСЯ

Дві трудності буде мати важна суспільна акція, перший в Америці перепис безробітних, і дві трудності треба буде громадянству поконати, якщо цей перепис, так потрібний громадянству, має вдатися.

Першою трудністю буде, як звичайно, само переведення перепису. Як звісно, перепис спирається на самих безробітних: урядники тільки розішлють і роздадуть по хатах блянкети перепису, а потім будуть зчисляти виповнені й урядові передавані картки. Самого виповнювання блянкетів урядники виконувати не будуть. Має це зробити кожний безробітний самий.

Тому першою трудністю перепису буде виповнення карток тими, що не вміють писати й читати, що не розуміють англійської мови або не розуміють питань, або не знають, як на них відповісти. Багато людей будуть певно потребувати до виповнення блянкетів чужої помочі. Деколи вистарчить просто запит. Деколи поміч має бути більша: треба буде таки виповнити цілу картку.

Уряд подбав за те, щоб тим, що мають записуватися, легко було дістати таку потрібну поміч. Давати її будуть передівсім урядники почти, котрої уряд уживає до роздання карток. У багатьох містах жертвували свої услуги в цьому напрямі школи, учителі й учительки. Часто церкви й священики. Помагають теж ріжні політичні клюби й громадські встанови. Багатьом родичам помогти можуть діти, що ходять до американських шкіл; школи навіть учать дітей, як помагати родичам при виповнюванні цих карток. Отже джерел інформації й помочі є так багато, що всякий, хто хоче виповнити картку, її легко дістане.

Від цеї умової перешкоди багато поважнішою є друга перешкода, перешкода чуттєвої натури. Багато людей можуть боятися перепису. Є люди, що вміють писати, але бояться ставити своє імя під написане. Мовляв: що напишеш пером, не витягнеш волом. Ануж замісць переписного блянкету чоловік підпише вексель? Як таких людей в Америці не багато, то певно є тут багато людей, що живуть у краю нелеґально. Як така людина не має заняття, то вона буде боятися виповнити переписну картку, бо ануж хтось ужиє цеї картки на те, щоб її з краю викинути! Уряд знає про цей страх і тому поробив спеціяльні заходи, щоб цей страх розвіяти. Уряд запевняє безробітних, що перепис має бути роблений лише для самого обчислення безробітних, а для ніякої іншої цілі не має бути вжитий. З виповнених карток не мається робити ніякого спису імен. Імен не мається віддавати ніякому іншому департаментові. Ні поліція, ні суд, ні іміґраційні власті не можуть до цих реєстрів дістатися. За це ручить уряд, і безробітні можуть цього запевнення бути певні. Вони всі без винятку повинні виповнити без страху, по своїй найкращій волі, переписні картки безробіття.

О. С.

ПІД СТАЛІНСЬКИМ КНУТОМ

Відомо, до якого низького рівня впала українська культура під сталінським кнутом. Але менше відомо широкому загалові, куди, в якім напрямку під оглядом культурно-просвітнім хоче повести нашу націю всеросійський сатрап.

Його основна ідея: створити з усіх народів імперії „адін народ", одну советську націю, з одними ідеалами, одною культурою, одними змаганнями і т. д.

Давніше символом всеросійського „єдінства" був цар; тепер є ним не партія, а новий цар, Сталін. Отже хто хоче бути патріотом, мусить, як давніше „царя-батюшку", величати в слові і письмі „ґеніяльного вождя всесвітнього пролетаріяту" — нового „батюшку", Сталіна.

Советські часописи повні отої примусової творчости советських літературних проституток, що звеличують кремлівського кретина. От, напр., вірш „Светочу міра":

Ти дньом і ночю у руля,
Тебе послушна вся земля.
Прав Сулейман, так ґаваря:
Создатель счастья — Сталін.

Підписано: Сулейман Стальський, „народний співець Даґестана".

Ось другий вірш до Сталіна:

„Не ти-лі асветіл даліну
Велікім солнцем конституції,
Щоб жемчужнай стала мая
радная Ферґана.

Це так „віршує" один колхозник ферґанського району.

Або:

Умер Ленін... Но твьорже сталі,
Крепче ґорних кремністих парод
Учеңік ево, доблестний Сталін,
Нас к пабедам і счастью ведьот.

Це колхозник Бурят-монгольської республики...

Або:

Как харош радной наш Сталін,
Серце в ньом твайо трепещет,
В ньом ґаріт адно стремлене:
Пусть страна цветьот і блещет.

Це написав якийсь грузин Гулісашвілі.

Стараються й інші:

Слишіш серца бальшова стук?
То бурільщік, рибак, пастух,
То баец на свайом пасту
Славіт ґордое імя — Сталін.

Так вправляється якийсь турок.

А ось переклад з „казахського":

Ти пасмотріш — і словна ат
тьоплих лучей
Колосятся паля, разцветают
цвети.

Не лишаються позаду і донці:

Ех, да конь, да чістакровний,
Дона буйнава рисак,
Скора к нам пріедет Сталін
В степь пачьотний наш казак...

Всі „щасливі" народи імперії — однозвучно на приказ посіпаків тирана — біжать на перегони, щоб огидним підлизайством заскарбити собі — не ласку навіть, а „передишку" перед несподіваною смертю, яку що хвилини мусить бути готовий прийняти на себе з рук „обожаемого вожда" кожний советський громадянин.

Ясна річ, не відстають і „хохли". Читаємо і „украінскую песьню", записану „на заводе в Кіеве":

На дубу зельоном,
Да над тем прастором
Два сакола ясних велі разґавори.

А саколоф етіх люді все узналі:
Первий сокал — Ленін,
Фтарой сокал — Сталін.

І все в тім самім дусі. І ця пісня, навіть не зазначено, що перекладна, тим не менше „записана в Кіеве", отже „украінская", шана крівавому диктаторові від „хохлів".

Читаючи всі оті вправи, кожна вільна людина хоче блювати, бо аж таке це все огидне, аж таке підло-льокайське, підлизайливе.

Але советські письмаки з захопленням розписуються про цю „торчість" і голосять „Залатой век народнай паезії".

Ясна річ, що ота „народня" поезія твориться в канцеляріях советських бюрократів, що тремтять за своє життя. Ясна річ, що непевні „ґенеральної лінії партії", яка міняється що дня, йдуть по лінії найменшого опору: хвалять диктатора (щоб не помилитися).

Але всеж мабуть нема ні одного режіму на світі, який так проституював би думку і творчість, як російський режім большевизму. Нічого подібного не було мабуть ні за ханів, ні за султанів, ні мабуть за римських Неронів...

Одно лише в тім усім потішливе: коли диктатор так проституе своїх підвладних, то не значить, що в них не лишилося й ікри свобідної, захопленої відданости ні йому, ні режімові. Значить, там захоплення треба імітувати; значить, там, тому режімові, можуть служити лише льокаї і проститутки.

А режім, опертий на льокайстві й проституції, не далекий від свого упадку.

М-р Володимир Душник.

ГНИЛЬ І ПРОДАЖНІСТЬ МОСКОВСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

(На основі французької преси про схоплення ґен. Мілера в Парижі).

Схоплення ґен. Мілера тому кілька тижнів у Парижі большевицькими аґентами є за своїми методами, як теж за своїм тлом тісно звязане із схопленням ґен. Кутєпова тому сім років, також у Парижі.

Зібрані нами інформації про останній скандал з ґен. Мілером, що стався зрештою при співчуваючій невтральності французької поліції, висвітлюють цілу **глибінь отого морального розкладу,** в якому знаходиться московська політична еміґрація. Вони виявляють, що москалі не тільки здібні революціонери - конспіратори, але також мистці без границь у провокаціях та шантажах.

Уявіть собі: ґенерал **Скоблін,** один з вождів „білої справи" (белое дело"), один з найкращих кандидатів на провідника бувших військовиків царської армії, один з найздібніших орґанізаторів, у якому тисячі московських виходців, якщо не добачували майбутнього вождя, що віде на білому коні в Кремль, то бодай хотіли в ньому бачити людину, яка скупчує всі „чесноти" московського вояцтва та навіть патріотизму, — оцей **ґенерал Скоблін від низки літ був большевицьким аґентом, який наліво й направо продавав душі й тіла своїх співтоваришів!**

Та рівночасно виявляється, що він був ревним співробітником німецького Ґестапо (тайна державна поліція), а у „вільних хвилинах" рекрутував у Парижі добровольців до армії ґен. Франка!

Але даймо слово **фактам,** які творять неначе казковий роман, де одначе падуть в дійсності людські життя, одно по одному...

— — — — — —

Пощо схоплено ґенерала Кутєпова?

Прецеденс з ґен. Кутєповом, який зродив без сумніву другий, з ґен. Мілером, висвітлюється неначе в калейдоскопі. Ось тасьма „фільми":

В листопаді 1929 р. відбуло своє надзвичайне засідання політбюро компартії. Шеф Чеки, Менжинський, представив довший звіт, з якого виходило, що зле діється в СССР. У багатьох частинах союзу були заворушення, кипіла Україна й північний Кавказ, у Білорусі та на Уралі раз-у-раз повставали бунти. Чека мала теж своїх аґентів-провокаторів у контреволюційних орґанізаціях, які доносили про посилену працю білої еміґрації, серед якої найбільш метушився ґен. Кутєпов.

Менжинський запропонував викрасти Кутєпова з Парижа, спровадити до Москви й учинити т. зв. „показательний процес", на якому ґен. Кутєпов мав висповідатися зо всіх своїх гріхів супроти „пролетарської вітчини".

1. Від слів до чинів.

Чека приступила негайно до виконання плянів. Ославлений Янович, який кермував розвідкою в Парижі, вдається до Москви, щоб студіювати точно пляни та підготовити замах. Тодішній амбасадор СССР у Парижі, Довгалевський, хоч не був офіційно поінформований про замах, то побоювався, щоб не скомпромітувати свого делікатного становища дипльомата. Але Чека не звертає уваги на боягузтво Довгалевського. Вона ділає... Навколо Кутєпова розставлено цілу сітку аґетів, як Арапов, звязковий-курієр Томченко та... **Скоблін.**

На безнастанні інтервенції Довгалевського Чека постановляє виконати замах у Берліні, де тло цього злочину поручено виготовити якомусь таємничому „докторові Ґольдштайнові". В просторому будинку зроблено цілу лябораторію, в якій не бракувало найдрібнішої речі. Розуміється, будинок був під омофором екстериторіяльного права.

„Ударна бриґада" Ґольдштайна складалася з македонців, болгарів і т. д., яким не страшний ніякий злочин. Ґен. Кутєпова мали спровадити до Берліна під притокою зустрічі з трьома здогадними революціонерами з СССР: Поповом, Федоровом і Сурецьким.

В присутності Попова, який був колись підчиненим ґен. Кутєпова в часі війни, цей останній зміркував та передчув небезпеку, тому вийшов на хвилинку й скоро покинув Берлін.

2. Друга спроба.

Ґен. Кутєпов мав тайних розвідчиків, які приїздили з СССР, уживаючи ріжних псевдонімів. Тих псевдонімів Кутєпов нікому не розкривав, навіть свому адютантові, полк. Зайцеву. Три з тих аґентів попали в руки Чеки. Сподіваючися тортур, вони згодилися працювати і для ґен. Кутєпова і для... Чеки. Один з них, який тішився абсолютним довірям Кутєпова, Ворон (псевдонім) зумів переконати свого шефа, що йому конечно треба побачитися з „ґрупою", що вернулася з СССР. Остаточно Кутєпов дався переконати Воронові й згодився а стрічу.

3. Схоплення.

В товаристві Ворона - провокатора ґен. Кутєпов подався в Бульонський Ліс, біля Парижа. Там ждала лімузина Ворона, з шофером Дарсеєм (комуніст), який був теж шофером советської амбасади. В середині лісу авто „попсулось" і Кутєпов з Вороном вийшли на дорогу. В тій хвилі надбігло велике авто Мерседес, у якому сиділа пятка „доктора Ґольдштайна". Кутєпова обскочено та одним махом схоплено до авта, де його захльороформовано. Хоч кремлівські доктори приписали Кутєпову дуже малі дози хльороформу, то одначе перечислилися. Ґенерал, ранений підчас війни, ослаблений на серці, не видержав давок і по дорозі дійшов...

Щойно день пізніше паризька поліція була заалярмована анонімним листом, у якому було сказано, що два самоходи, які мали знак советської амбасади, прибули над беріг моря в Нормандії, де був на якорі советський корабель.

Пізніше усталено, що тіло ґен. Кутєпова забрав советський корабель **„Спартак"** та через Антверпію (Бельґія) і через Балтик подався до Архангельська.

— — — — — —

Ніхто з „ґрупи" Ґольдштайна не живе вже сьогодні. Сам „доктор" був відкликаний в Україну, де потім помер в одному з колгоспів — на „хоробу шлунка", як подано в офіційному звідомленні.

Шофер Дарсей, відкликаний в СССР, зник теж без сліду. Воробієва розстрілено на Кавказі, членів „ґрупи" також: Ніколаєва, який у 1934 р. убив Кірова, розстрілено в грудні 1934 р., решту увязнено, потім зліквідовано під замітом „троцькізму".

Янович був якийсь час командантом придворної чети Сталіна, під іменем Волочіча. Його розстрілено підчас цьогорічної чистки.

(Кінець буде).

Й Потапка.

ВТЕЧА

Твердиню Форт л'Етоаль врятували ми допомогою, що наспіла в останній хвилині. З цілої давньої залоги залишилось тільки 68 чоловіка, і тому по відпочинку дістали ми приказ від старого полковника Песієра переселитися до Ель Раділь, малого сільця, де тубильці вже давно переконалися про силу і перевагу французької републики.

По пятьденнім поході осягнули ми призначене місце, де очікувала нас немила несподіванка. Щоб доказати, що за нас не забули, прислала команда приказ, щоб ми підчас двомісячної відпустки збудували дорогу, яка влекшувалаб сполуку з віддаленими твердинями, а вразі потреби щоби помічні відділи могли в пору прибути.

Наш відділ розбили й перетеребили; тому доповнили його людьми з інших відділів. Між ними було також кілька чехів, а з тих тільки пять надавалися до виконання давно наміреного пляну — втечі.

Спільна думка злучила нас тісніше і ми стали засоблюватися в їжу й напиток, бо наша ціль, море, віддалена була від нас 320 кільометрів.

До втечі треба багато річей, а з них найголовніші: гроші, знання мови і напряму дороги, цивільне вбрання, їжа та відвага. Про все подбали ми, крім цивільного вбрання, а в одностроях чужинецької французької леґії годі було пройти непомітно.

Військовий однострій сховали ми під „бурнус" (арабський плащ) і при першій повні місяця, по вечері, вирушили ми в дорогу до нової цілі, щоб вернутись до життя. Було нас тільки чотири, бо два залишилися в леґіонах зо страху перед строгою карою, на випадок, якби нас переловили.

Нас чотири, Тонда Забльовділь з Брна, Коцоврек з Чаславя, жид Маєр з Устя над Лабою і я, перейшли першої ночі добрих пятьдесять кільометрів. Покріпилися нашими скромними запасами і лягли на відпочинок, бо дальше йти можна було аж уночі.

Сім годин по страшній горячій парні всемогутнього тропічного сонця... Гальо! Товариші! Вставати, йемо далі! Коцоврек зник; видко вернувся і певно зрадить напрям нашої дороги! Порадились ми, що змінимо напрям дороги, хочби мали наложити 80 км., а всеж краще, ніж вертатись у кігті новітнього невільництва, яким уважаю на підставі власного досвіду французькі чужинецькі леґіони.

Друга ніч. Цю ніч перейшли ми більшу віддаль, як попередньої. Над ранком знов лягли ми на заслужений відпочинок. При помочі знайденого верблюжого сухого калу розложили вогник та пригрівали консерви.

Нараз відділ кінних спагіїв наскочив за нами і почав нас обстрілювати з крісів. Одна кулька перейшла мені крізь рамя. Перейшла тільки мясом; на щастя, небезпеки не було.

Приблизилися до нас, і я, не чекаючи на масакру, стягнув, одного їздця з коня, сам вискочив на сідло і став утікати. Чую, що за мною мчиться другий їздець; оглядаюсь — а наш Маєр зробив тесаме, що і я. Цілий день гнались ми навскоки до гір Джебель Мавріт, які синіли в далечині, а за якими було вже море, наше спасення.

Коні по скалах не мали сили йти, знесилились і попасти не було де. Скоротили ми їх муки трьома кулями - револьверовими. Щойно смерком осягнули ми висоту 700 метрів — і там підготовились до нічлігу. Тут були ми безпечні — і хотіли лишитися на місці цілу ніч і день, щоб добре покріплені прийти до портового містечка „Три марабути".

Маєрові докучав шлунок. Кепське мясо і лиха вода спричинили недугу. Сердега терпів, плакав, а я не був усилі йому помогти, хоч ціль була віддалена лише 30 км.

Ранком збудило мене гостре печення на цілому тілі; це великі муравлі жалили немилосердно. Я розглянувся за товаришем, побачив його пару кроків далі: лежав — мертвий. Ця ніч була для нього остання, але була ліпша, ніж поворот до леґії, де його очікувала не менше соромна смерть.

Його тіло прикрив я тяжкими каменями, щоб гієни не порозносили його по пустині, забрав у нього все те, що могло мені стати в пригоді — і вже тільки сам один вибрався в дальшу дорогу — останній етап.

Над вечором прибув я до пристані, де, на щастя, стояв югославський корабель „Оребіч"— власність пана Йовановича, який, довідавшись, у чому річ, сказав, що допоможе мені виконати плян утечі, і погостив мене щиро. Два дні спав я і скривався між скринями з крамом, а щойно коли корабель почав плисти, став я свобідно ходити по кораблі. Моряки подивляли моє щастя, бо знали, що втекти з чужинецького леґіону вдається хіба одному на тисячу. У Греції подбав я в чеському консуляті за папери, потрібні до повороту в Чехословаччину.

Тепер я вже в Брні, а завдяки помочі редакції „Розквету" матиму змогу дістатися додому, до Праги.

Французька чужинецька леґія основана ще в році 1829. За нею тужать іще й тепер багато молодців, надіючись пригод у боротьбі із львами й тиграми, багато з них іде туди невдоволених зо їстої долі, або із звихненою карієрою. Між теорією і практикою є велика ріжниця, поминувши хочби те, що Африка не Европа. Чужинецька леґія — це пекло на землі, повне небезпек Африки або просякнутої пошесними недугами Азії. Убивча дисципліна, нестерпний тягар самоти та безнадійности посеред розпаленого моря піску в Африці, або у бездонних багнах Тонкіну чи Камбоджі в Азії. Виснажливі марші, важкі бої, жахливі, очайдушні пригоди! Це все закривається геройством або добровільною пятьлітньою службою у новітній неволі!

Із чеського тижн. „Розквет" переклав **О. Б.**

Добре є мовчати — говорити ще ліпше. — Жидівська приповідка.

Кожна людина має в собі Прометея: творця, бунтаря та мученика. — Кармен Сільва.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ШКІЛЬНИЦТВО В АМЕРИЦІ.

(Враження з конвенції вчительства в Клівленді, Огайо).

Хочу поділитися своїми враженнями, які я виніс з конвенції американського вчительства північно-східнього стейту Огайо, яка відбулася 29. жовтня б. р. в Клівленді, Огайо, а на якій я мав нагоду бути, прибувши туди з моїми донечками, що одинокі з українських студентів вищої школи були виделеґовані туди з Йонґставн, Огайо, співати у студентськім мішанім хорі, що складався з 500 голосів.

В четвер, 28. жовтня, день перед конвенцією, відбулася генеральна проба цього хору. В пятницю, вже в год. 8:30 рано, велика саля „Клівленд Поблик Одіторіюм" була заповнена. Було (як писала американська преса) пятнацять тисяч учительства і ще кількадесять тисяч гостей. Я не міг собі уявити, що це дійсність, що кругом мене сидить 15 тисяч учительок і вчителів публичних і вищих шкіл одного тільки стейту Огайо. Сидів я з о. М. Запаринюком і з його найстаршою донечкою та слухав бесід і співу хору.

Перше, що здивувало нас, це була зразкова тишина на салі. Кількадесять тисяч людей сидять, а чути прекрасно хор, чути кожний його звук. Хоч було все передаване мегафонами, всеж таки, якби ця публика була неспокійна, не можна би було чути всього так виразно, як отсе було чути. Не хочу розводитися над програмою хору, але зазначу, що всі майже пісні, виконані під батутою диригента-гостя . Снайдера (з музичної консерваторії „Кепітол Юніверзиті" в Коломбос, Огайо), були релігійні (церковні). Ось, наприклад, „Е Лем оф Ґад" (Боже ягня), „Темплс етернал" (вічні святині) — обі композитора Крістенсена, „Ґебріелс Тромпет" (Труба Гавриїла) Бута і такі інші.

Здавалося, що чуєш ангелів у небі. Сидиш і очам не віриш: оце хор молодіжи з 500 душ. Линеш думками в Україну, де наша молодь закута ворогами, линеш і мимохіть сльози витискаються з очей. Тут держава дбає про виховання дітей. Діти радуються, ростуть під опікою уряду, війська, учительства. Тут салі: великі, просторі, акустичні, тут краса-мистецтво, пісня лине до Бога з вільних грудей, вільної країни. А в нас? Молодь по тюрмах вяне, гине на шибеницях, а школи позамикані, а як отворені, то не для нас, бо вчать у них чужої мови, чужої пісні. Отакі думки приходять на голову і питаєш себе: Коли в нас буде стакий збір учительства і такі наради над добром нашої рідної молоді, нашої будуччини?

От тому і пишу оці стрічки, пишу свої враження, щоб усі читали і вчилися від культурних людей, як працювати, як дбати і шанувати свої орґанізації, школи, церкви і такі інституції як наш У. Н. Союз та інші. Пишу на те, щоб ми дбали про те, щоб і ми діждалися таких світлих моментів, як оцей, що був у Клівленді.

Так, це була дійсність: зїхалося 15 тисяч учительства з одного тільки стейту, ні, з північно-східнього стейту Огайо, нараджуються над добром, над поліпшенням шкільництва, над системою науки і виховання будучої американської генерації, будучого громадянства Америки.

Було багато бесідників, а говорили на ріжні теми: виховні, релігійні, гуманітарні. Найкраще говорили два, а саме: старенький, сиволосий, але здоровий д-р Вілліс А. Сотон, президент університету з полудневої Джорджії, славний філянтроп, і д-р Чарлз В. Ґілкі, президент університету з Шікаґо.

Тема мови першого бесідника була: „Ют ін ченджінґ ворлд" (молодь у зміненім світі). Говорив цілу годину, та так інтересно і повчально, що хотілося його слухати ще з годину або й більше. Говорив без клаптика паперу, переплітав бесіду жартами, викривав поважні помилки школи, підкреслював, що не звертається уваги на те, що молодь не дбає про родичів, про молитви, церкву, дім і ту землю, яка нас годує. Говорив, що останнє століття це завеликий крок вперед у транспортації, машинерії, будівництві й т. п. Тому молодь не може знайти душевного задоволення і її пориви переходять межі та перетворюються в буйність, з чого походять ті, такі часті кримінальні проступки молоді. Радив, щоб учительство дбало про те, щоб діти любили дім і свою родину, та щоб цей дім був під божим покровом. Зазначив ясно словами, що вчитель не сміє вчити в школі, що нема церковного шлюбу, та що є розвід. Сказав такі слова: „В нас не сміє бути на роздоріжжях н а п и с і в: „Джостіс оф піс" (де беруть шлюби), але має бути шлюб „тіл дед доз оз парт" (аж смерть нас розлучить)„. Він виказував, що тільки з таких родичів, що брали шлюб у церкві, виходить добра дитина. З дому таких родичів виходить морально вихована молодь, здібна до доброго. Зо сльозами в очах просив учительства, щоб воно вчило дітей більше працювати руками: робити коло землі, коло дерева, коло садів, загород, лісів і т. і. Казав, що ми мусимо звертати дітей до землі, вчити їх любити землю і її плоди, любити глину, мокру, брудну землю по дощі, бо вона родить нам хліб, дає одяги, дає машину, камінь і цеглу на хату, дошки на столи і крісла. Одним словом, він вказував на те, як можна мати з дітей добру ґенерацію. Звернув увагу на порід дітей і казав, щоб хлопці й дівчата не боялися діточок, бо чим більше їх у родині, тим більше така родина благословенна Богом. Закінчив бесіду словами: від любови до землі, до природнього мистецтва, до родичів, до хати, до церкви, а тим дійдемо до вершка культури, до краси і добра, до Бога.

Ось так цей великий бесідник, що говорив до кількадесятьох тисяч американських професіоналістів, учителів і учительок, закінчив промову словами „Бог".

І тут мимохіть приходить думка: а як то в нас нераз говорять бесідники на ріжні теми, про державу, школу, молодь, робітників усього світу, пролетаріят, гнет, буржуазію і таке інше й інше, словом, про все, а тільки про Бога не згадають. І тут знов полинула думка на широкі степи України, де наша молодь, де та гарна дитина української матери виховується тепер без Бога. Пригадалися слова Шевченка, де він каже, що наші люди мруть, конають у тюрмах голі й босі, а козацькі діти нехрещені ростуть. Боже! Які повні святої правди слова! Деж наше козацтво? Де ми? Чому не в єдності, чому так розбиті на полі політичному і релігійному? Чому не вчимо своїх дітей про свою землю, свої багатства, красу й Бога правди? Чому наша молодь відчужується, цурається своїх домів, батьків? Чому в нас замотиличені соціялізмом та комунізмом горлачі розбивають наші сили і собі й нам могилу копають?

По цім бесіднику були ще співи хору і людей та вчительства, а потім говорив другий з черги головний бесідник, д-р Ґілкі. Цей говорив на тему „демократія", але, як він сам зазначив, „демократії, писаної малою буквою, бо великою пишеться „Демократія" як політична партія, а він говорив про „демократію як природній витвір людини, що хоче свобідно свою думку висказати, свобідно рости і служити один одному, свобідно вчитися, трудитися, рости і творити силу народу".

Він вказав, що в Америці під словом „демократія" розуміють демократичну партію, а воно не те, бо, за його словами, „демократія" це піднесення бідного духа до висоти, доступ убогого до школи, до уряду, до професії, так, як це бачимо в Америці. Він зазначив, що широко розвите шкільництво в Америці можна завдячити „демократії". Отакої „демократії", він казав, треба вчительству вчити молодь, а не „демократії" партійної. Вказав на краї, де нема демократії, і назвав Совети найбільшою диктаторською країною і найбільш жорстокою. Закінчив бесіду тим, що заявив, що Масарик дав світові найкраще пояснення, що це таке „демократія".

По нім було ще багато бесідників, та нема місця про все те писати. Я тільки схопив найважніші точки першого дня конвенції. Другого дня (в суботу) я не міг бути. Знаю, що я багато з цеї конвенції навчивсь, а головно набрав переконання, що праця коло виховання дітей не легка, і то тим більше не легка там, де нема власного вчительства, нема власного уряду, нема держави. Слухаючи бесідників, як розповідали, як Америка починала розвиватися, як з гуртка „пілґрімів" створено націю, культуру і таке багате, красне шкільництво, я набрав сили і віри, що й ми з маленького створимо велике.

Тому не треба і нам зражатись і зневірюватися, що ми поневолені, що наша молодь пропадає у ворожих ярмах і по чужинах. А треба працювати, виховувати дітей у своїм дусі й іти вперед з надіями і вірою в краще завтра. —

о. Степан Мусійчук.

Учені виходять на верхи по щаблях драбини; поети й мистці це птахи. — Віктор Гіґо.

З помилками часу тяжко дати собі раду: коли їм противишся, станеш самітний, колиж притакуватимеш, воно не принесе тобі ні чести ні вдоволення. — Ґете.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС.

Відділ 238 при праці.

Історія У. Н. Союзу виказує, що всі ті реформи, які переводив У. Н. Союз упродовж свого існування, виходили завжди на користь не тільки самої орґанізації, але й на користь усього членства. От візьмім пік увагу хочби останню реформу У. Н. Союзу. Скільки то нарікань було в початках, а все за ті кількадесять центів, які прийшлося більше платити за нову грамоту. Та тепер тих нарікань майже вже нема. Члени переконалися, що ті привілеї, які передбачують нові змінені грамоти, є в їх користь і що за них варт було заплатити трохи більше, ніж вони платили за обезпечення в старому роді. А коли візьмемо під увагу, що тисячі членів урятували своє членство якраз тою реформою, то тут відразу дістанемо доказ на те, що реформа була потрібна й корисна. І так воно завжди було в Союзі. Союз завжди мав на увазі добро своїх членів. Шкода тільки, що маємо ще в Америці так багато українців, які цього не хотять бачити та розуміти й далі держаться осторонь орґанізації та не вступають у члени Союзу. Вони не здають собі справи з того, скільки добра вони зробилиб своїм членством не тільки собі, але також цілій нашій іміґрації та всьому народові взагалі. Бо, будуючи Союз сильнішим та більшим, ми зміцнилиб наше орґанізаційне життя та розбудувалиб його до таких вершин, на яких воно повинно бути, коли мати на увазі число нашої іміґрації в Америці. Ми тоді моглиб і посилити також нашу матеріяльну та моральну поміч Рідному Краєві. Та біда в тім, що ми віримо всяким іншим аґентам, які стараються втягнути нас до якоїсь асекурації, а тільки свому урядникові чи свому членові не хочемо вірити. Ми віримо всяким аґентам, що то вихвалюють під небеса ту асекурацію, якої поліси вони продають, і навіть ніколи не стараються провірити, чи це правда, що вони нам говорять. Знаю такі випадки, що нераз зайде до хати нашого іміґранта якийсь аґент, що навіть належить до ворожої нам нації, заговорить мовою трохи подібною до нашої мови, а ми вже тішимося та не випускаємо такого аґента з хати даром, але заасекуруємо себе та всіх своїх дітей. Обезпечуючи наших людей в У. Н. Союзі, я нераз стрічався з такими випадками, що наші люди зовсім не знають, які поліси вони мають у руках. Звичайно вони є під враженням, що мають, наприклад, полісу „ендовмент", тоді, коли показується, що це поліса або „твенті пеймент лайф" або навіть „гол лайф".

Ми все повіримо чужому. Таке наше відношення ми мусимо вже раз змінити. Нам треба навкруги дивитись, усе слухати, але свій розум мати та робити те, що для нас самих і для нашої української іміґрації корисне. От, наприклад, я вичитав недавно в американських ґазетах, що можливе є таке, що ті асекураційні компанії, що провадять бизнес у нашім стейті, мусять перейти реформу. Таке сказав Дюі, депюті оф Іншуренс оф Стейт оф Месечусетс, на переслуханні, яке відбулось тому кілька тижнів у стейтовім домі, заявляючи, що система компаній є вже перестаріла, що вони числять зависокі вкладки та тягнуть добрі зиски з асекураційного діла, а тому повинна наступити зміна.

Коли мова про У. Н. Союз, то ми вже перейшли всі можливі реформи. Ми тепер маємо перед нами ясну й певну дорогу. Тому нема вже ніяких причин, щоб у першій мірі самі члени не подбали про те, щоб їх діти знайшлись у рядах У. Н. Союзу, а далі, щоб ми кинулися орґанізувати також дітей наших знайомих, приятелів та взагалі всіх тих, що ще не належать до нашої орґанізації.

Тепер іде осіння кампанія за приєднування нових членів. Наш 238-мий відділ взявся до праці й **ми вже дістали кількадесять нових членів**, головно молоді, до У. Н. Союзу. Отже нема причини, щоб і інші відділи того самого не могли зробити. Треба тільки взятись добре до роботи. Треба таки піти від хати до хати, від знайомого до знайомого. Треба переконувати, доказувати, а членів дістанемо.

Микола Давискиба,
гол. радний У. Н. Союзу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

К. Ч. — Пишете: „Докиньте ще що від себе до тої хвальби, бо в нас на ту хвальбу ласі, дуже ласі, а чесної критики слухати не люблять". Та саме тому, що у Вас завжди є повно хвальби за те, що зветься в інших найпростішим сповненням звичайного громадянського обовязку, нема у Вас і такого поступу, який повинен бути. Знаємо, що у Вас водиться таке, що виступає на святах по кілька людей і кожний з них виголошує „реферат". Очевидно, що ті, що про це доносять до ґазети, і ті, що беруться за такі „реферати", просто не розуміють, що це є реферат, що треба знати і як треба себе приготовити, щоб мати право й відвагу обговорювати якусь проблему перед сотками людей. Ті наші нещасні хвальби нас добивають. Вийшов чоловяга на сцену, з бідою повторив кілька слів, які вже кожний чув сотками разів, і вже написано у звіті, що виголосив „знамениту бесіду, яку приняли всі рясними оплесками". Заспівала мала дівчинка якусь пісню, чи заграла щось на фортепіяні, то вже у нас мусить бути, що „співала як скінчена артистка", що „грала так, що вже тепер можна сказати, що це сходить будуча зірка". Ось через такі річи у нас так тепер мало правдивих артистів і зірок на сцені. І те саме буває, коли хтось раз зявиться (головно з нашої молоді, що покінчила трохи вищі школи) на наших зборах чи на якімсь бенкеті й скаже кілька пустих фраз, а ми вже й підносимо, що маємо нову, знамениту силу, нового українського патріота чи нову українську патріотку. А це пусте. Даваймо признання, але тільки за дійсно добру і щиру працю, і то за ту, яку хтось сповняє поза тим, що повинен робити обовязково, щоб його можна було вважати звичайним українським громадянином чи звичайною українською жінкою-громадянкою.

Посвідка приїзду

Посвідка приїзду є надальше перепоною натуралізації багатьох тисяч чужинецького населення, а питання про те, як її дістати, має постійне місце на деннім порядку. Одначе варто знати, що це таке та посвідка приїзду.

Є це посвідчення леґального приїзду чужинця на сталий побут до Злучених Держав, видане бюром Іміґрації й Натуралізації. Її ніколи не дають аплікантові на громадянство. Фактом є, що він навіть її не бачить. Вона завсіди остається в натуралізаційнім бюрі та становить частину аплікації на перші папери. На ній подано імя, назвище, вік, заняття та особистий опис апліканта в часі, як він, чи вона, прибув (ла) до Злучених Держав, включаючи висоту, краску лиця, волосся та очей, як теж місце уродження, останнє мешкання, будуче місце замешкання у Злучених Державах, дату приїзду та назву корабля, на котрім сюди прибув (ла).

Ведення таких записок ухвалив конґрес 29. червня 1906 року. Це головна причина, чому не вимагають посвідки приїзду перед тою датою. Коли чужинець приїхав перед 29 червня 1906 року, не памятає докладної дати свого приїзду або назви корабля, то може дістати перші папери, якщо предложить достаточні докази, що жив тут перед приняттям закону про посвідку приїзду. Він мусить теж зізнати, що від того часу не виїздив поза границі Злучених Держав. На доказ він може предложити старі посвідки від податку або помешкання, метрику уродження або шлюбу, на котрій його імя і назвище є подане, метрику хрещення або інші церковні записки, позичкового товариства або банкову книжечку, посвідку від працедавця, юнії чи запомогового товариства, старі коверти, корабельну карту, наліпки з баґажу, тощо. Якийнебудь із тих доказів буде принятий натуралізаційними властями, якщо там виказано, що аплікант жив тут перед 29 червня 1906 року. Досвід виказує, що того роду церковні записки найлекше дістати. Коли аплікант увесь час перебував на однім місці, то його бувший працедавець може часто підписати відповідну заяву. Найтруднішу справу має той, хто їздив по ріжних сторонах та стратив звязки з орґанізаціями, з котрими мав щонебудь до діла перед 29. червня 1906 року.

В дуже рідких випадках іміґрант, що прибув до Злучених Держав після 29. червня 1906 року, може натуралізуватись без посвідки приїзду. Таких посвідок не вимагають від чужинців-ветеранів, котрі служили в американськім війську підчас світової війни, якщо вони прибули востаннє до Злучених Держав перед 3. березня 1924 року. Таксамо жінка, котра стратила своє американське громадянство через одруження з чужинцем перед 22 вересня 1922 року, може відзискати громадянство без посвідки приїзду.

Оплата, яку власті побирають за посвідку приїзду, виносить $2.50, котру треба долучити в той час, коли чужинець подає аплікацію на перші папери. Чужинці, котрі прибули перед 29. червня 1906 року, не висилають тої оплати, бо до їх справи посвідки приїзду не вимагають.

Від 1. липня 1929 року ніхто не може дістати перших паперів, якщо не докаже посвідкою приїзду свого леґального прибуття до Злучених Держав на стале перебування.

Одначе хто перебуває нелеґально у Злучених Державах, той не може дістати посвідки приїзду і тому не має доступу до американського громадянства.

Хто справді прибув сюди леґально, але реєстрів про його приїзд не можна винайти, той знайдеться в такім самім положенні. Чужомовне Інформаційне Бюро в Ню Йорку часто може допомогти вишукати дату приїзду та назву корабля через переглянення листи прибулих кораблів у даним часі. Це можна зробити тільки тоді, коли іміґрант може подати деякі інформації про свою подорож та назву американського порту, до котрого прибув.

Котрий чужинець не може одержати посвідки приїзду, але може доказати, що прибув до Злучених Держав перед 3. червня 1921 року, і коли є людиною бездоганного характеру, може зареєструватися, що відразу дає йому право до перших паперів. Подання на реєстрацію робиться у двох копіях, на формулярі число 659, котрі на бажання висилає Іміґраційне та Натуралізаційне Бюро. Деякі бюра, як ФЛІС, що помагають чужинцям натуралізуватись, мають у себе ті формулярі. До аплікації треба долучити дві фотоґрафії і переказ на $10. Коли апліканта покличуть на переслухання, він мусить явитися з двома свідками, котрі можуть потвердити його зізнання про те, що приїхав перед 3. червня 1921 року, що ніколи на довго не виїздив поза границі Злучених Держав (короткий виїзд не перешкаджає реєстрації) та що він є людиною доброго морального характеру.

ФЛІС.

— Як це сталося, що Біл став присмирником слонів?

— Він насамперед мав цирк бліх, та зір його ослаб і став недобачувати, отже перекинувся на цей другий фах.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЖЕРТВИ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ И ІНВАЛІДІВ.

Гартфорд, Конн.: 5-тий від. ОДВУ $26.53 (з пушок та одноцентового оподаткування членів).

Гемтремк, Міш.: 4-тий від. ОДВУ переслав з 6-місячної кампанії на визвольну боротьбу $5.32 та на інвалідів $13.05.

Бруклин, Н. Й.: 43-тий від. ОДВУ на визвольну боротьбу $20 з 6-місячної кампанії.

Ню Йорк, Н. Й.: Окружна управа ОДВУ переслала на визвольну боротьбу $265.87 як чистий дохід зо Свята Героїв.

Клівленд, О.: Марія Кукіз переслала зо збірки $8.62 на інвалідів і $5 на визвольну боротьбу.

Ню Кесл, Па.: 55-тий від. ОДВУ висилка на визвольну боротьбу в сумі $9.75.

Балтімор, Мд.: Йосиф Семенків $1.

Централна Управа ОДВУ.

НА ЗАХИСТ УКРАЇНСЬКИМ СКИТАЛЬЦЯМ.

Ню Йорк, Н. Й.: А. Задорецький $5.

Шікаґо, Ілл.: 54-тий Жіночий Відділ ОДВУ $25.

Ґлестонбурі, Конн.: 62-гий від. У. Ч. Х. ОДВУ $10.

Честер, Па.: Союз Українок, ч. 2 $5.

Управа У. Ч. Х. ОДВУ.

БАСАРАБІЯ ЗА РИМСЬКИХ ЧАСІВ МАЛА КАНАЛІЗАЦІЮ.

При розкопах у давніх укріпленнях в Акермані (румуни перезвали на Четатеа Альба) в Басарабії натрапили у глибині двох метрів на каналізаційну сіть із римських часів. Досі відкопали 50 м. сіти рур і каналів. На дні каналів знайшли багато предметів із II. і III. століття після Христа, а саме посудини з теракоти і скла, бронзові спряжки, срібні і бронзові гроші з часів Септіма Севера, бронзові монети з часів Ан. Тираса. Крім того знайшли черепки посудини, вироблювані у Дамаску та в Персії, і гроші з написом „Аспрокастру", як звали тоді Акерман греки. Знайшли вкінці старі молдавські гроші без напису, лише з подобою голови зубра.

Розумний дурному уступає.

— Алеж, Юрчику, не сварися вічно з Петром! Не забувай, що розумний дурному уступає.

— Е, я не такий друний!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (12)

Тарзан, який був скорший на ногах ніж найскорійший чорний, рішився поспішати наперед, щоб не дати донці Мувіра згинути з рук кавуру. Знайшовши в голові певний плян, він без ніякого попередження звернувся до Мувіра і сказав: „Я йду до Джікенсу. Хочу говорити з племенем букена. Здається мені, що вони живуть у найближчому сусідстві кавуру".

Без дальших слів, без прощання і стискання рук, Тарзан плигнув у корчі і зник. За ним інстинктовно подався Нкіма. Вона також не любила багато балакати передтим, як забиралася до роботи. Справді вона любила балакати, але те балакання не мало нічо спільного з її діланням. Вона нераз була вже в половині дороги, а ще думала, чи пускатися в дорогу.

За кілька годин Тарзан і Нкіма підходили до села букена. Вони обійшли загороду і підійшли до брами, в якій здибали гурт тубильців. Тарзан відразу розпочав розмову про кавуру. Та тубильці чомусь не хотіли про це говорити, споглядаючи з недовір'ям на Тарзана. Здвигнувши плечима, Тарзан вступив у село, щоб там таки довідатися про те, чого він хотів.

Переходячи селом, він зустрічав непривітні погляди тубильців. Ті, що були в середині, зовсім не були привітливіші від тих, яких він зустрів у брамі. Але Тарзан не звертав на них уваги, тільки смілим кроком, з гордою поставою ступав далі, шукаючи якогось осередка села, або якогось провідника, котрого він був би відразу пізнав по вигляді.